

Ekonominės raidos scenarijus 2021–2024 m.

2021 m. birželis

Ekonominės raidos scenarijus (toliau – scenarijus) atnaujintas įvertinus faktinę Lietuvos ekonomikos raidą per pirmuosius 2021¹ metų mėnesius, po Finansų ministerijos 2021 m. kovą paskelbto scenarijaus pasikeitusią projekcijų sudarymo statistinę bazę² ir epidemiologinės situacijos bei išorės aplinkos pokyčius. Prielaidos dėl išorės aplinkos vidutiniu laikotarpiu atitinka Europos Komisijos³ šių metų gegužę paskelbtą ekonominę prognozę.

2021 m. gegužės mėn. paskelbtoje Europos Komisijos pavasario ekonominėje prognozėje gerinamos pagrindinės Lietuvos eksporto rinkos – Europos Sąjungos (toliau – ES) ekonomikos perspektyvos. Numatoma, kad ES bendrasis vidaus produktas (toliau – BVP) 2021 m. augs 4,2 proc. ir 4,4 proc. 2022 metais. Europos Komisijos žiemos prognozėje buvo numatytas 0,5 procentinio punkto lėtesnis ES BVP augimas 2021 m. ir 2022 metais. Tikimasi, kad ES ekonomikos atsigavimas prasidės antrąjį 2021 m. ketvirtį.

Pagal scenarijaus rengimo metu turėtą informaciją dauguma pasaulio valstybių tebebuvo veikiamos COVID-19 pandemijos, tačiau išibėgėjant masiniam vakcinavimo procesui epidemiologinė situacija Lietuvoje ir ES valstybėse buvo geresnė, nei rengiant kovo mėnesio scenarijų, o jos valdymui taikomos priemonės tiek Lietuvoje, tiek daugumoje pagrindinių Lietuvos užsienio prekybos partnerių turėjo mažesnę neigiamą įtaką ekonomikai. Tikėtina, augantis paskiepytų asmenų skaičius sudarys sąlygas apribojimams mažėti, o ūkinė veikla normalizuosis, sudarydami tvirtą pagrindą spartėjančiam ekonomikos augimui.

Sudarant scenarijų nekeitėme prielaidų, kad mažiausiai dar vienerius metus viruso plitimo suvaldymui ir kontrolei bus reikalingos didesnio ar mažesnio masto specifinės epidemiologinės kontrolės priemonės, o valstybės finansinė pagalba verslui ir gyventojams išlaikys ekonomikos gyvybingumą – didžioji verslo dalis vos tik atlaisvinus veiklos ribojimus bus pajėgi nedelsiant atnaujinti funkcionavimą.

Po pandemijos sukkelto nuosmukio 2020 metais Lietuvos ekonomika 2021 metų pradžioje atsigavo – pirmąjį ketvirtį buvo užfiksuotas 1,2 proc. BVP augimas. Verslas ir gyventojai prisitaikė prie naujos realybės – pridėtinės vertės augimas buvo fiksuojamas tiek į vidaus rinką, tiek į išorės rinkas orientuotose ekonominėse veiklose. Labiausiai pandemijos paveiktoje kontaktinių paslaugų srityje vis dar buvo fiksuojamas nuosmukis, tačiau išibėgėjantis vakcinavimo procesas ir mažėjantys veiklos suvaržymai sudaro pagrindą ir šių veiklų laipsniškam atsigavimui. Geri pirmojo ketvirčio

¹ Ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojantis informacija, viešai paskelbta iki birželio 1 d. imtinai.

² 2021 m. balandžio 30 d. Statistikos departamentas paskelbė patikslintus Nacionalinių sąskaitų duomenis už 2020 metus.

³ Europos Komisijos pavasario prognozė [Spring 2021 Economic Forecast: Rolling up sleeves | European Commission](https://ec.europa.eu/economy_finance/spring-2021-economic-forecast-rolling-up-sleeves) ([europa.eu](https://ec.europa.eu))

rezultatai, palankesnė išorės aplinka ir augantis imunitetą įgijusių žmonių skaičius ir besinormalizuojanti ūkinė veikla, leidžia tikėtis spartesnio ekonomikos augimo, nei buvo numatyta pavasarį. Lietuvos ekonomika 2021 m. galėtų augti 4,1 proc., o vėlesniais vidutinio laikotarpio metais tikėtinas ekonomikos atsigavimo paspartėjimas – 2022 m. BVP galėtų augti 4,4 procento. Numatoma, kad 2023–2024 m. BVP galėtų augti po 3,5 proc. per metus. Ekonomikos augimą vidutiniu laikotarpiu skatins stiprėjanti vidaus ir išorės paklausa.

Darbo rinkos būklė 2021 m. pradžioje pagerėjo – nedarbo lygis šalyje stipriai sumažėjo, darbo vietų pasiūla šoktelėjo virš ikipandeminio lygio, tačiau užimtumas neaugo. Gyventojų užimtumo tyrimo duomenimis 2021 m. I ketvirtį, palyginti su ankstesniu ketvirčiu, nedarbo lygis sumažėjo 1,5 procentinio punkto iki 7,5 proc. ir pasiekė lygį, artimą užfiksuotam pandemijos pradžioje. Laisvų darbo vietų duomenys rodo, kad 2021 m. I ketvirtį darbuotojų paklausa šalies ūkyje palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus išaugo 39,8 proc. ir viršijo ikipandeminį lygį, o augimas užfiksuotas beveik visose pagrindinėse ekonominėse veiklose. Darbuotojų paklausa itin augo pandemijos ir epidemiologinės situacijos valdymo priemonių stipriai paveiktose veiklose: apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikloje (1,5 karto), didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje (1,8 karto), apdirbamojoje gamyboje (82 proc.), meninėje, pramoginėje ir poilsio organizavimo veikloje (23 proc.). Išaugusi darbo jėgos paklausa nukentėjusiuose sektoriuose atspindi pagerėjusius verslo lūkesčius ir rodo, kad per pandemiją nukentėję sektoriai yra pasiruošę vykdyti veiklą naujomis sąlygomis. Laisvų darbo vietų lygis šalies ūkyje pakilo iki 1,6 proc. ir buvo didžiausias per pastaruosius 3 metus bei rodo stiprėjančią įtampą darbo rinkoje, kurią iš dalies atspindi spartus darbo užmokesčio augimo tempas. Su didžiausiu darbuotojų trūkumu susiduriama viešojo valdymo ir gynybos veikloje, kurioje laisvų darbo vietų lygis I ketvirtį siekė 3,8 proc. ir buvo didžiausias per laikotarpį nuo 2009 metų. Nedaug atsilieka informacijos ir ryšių veikla, kurioje laisvų darbo vietų lygis pasiekė 3,7 proc. ir buvo didžiausias nuo duomenų stebėjimo pradžios (2008 m.). Darbuotojų trūkumas jaučiamas ir kitose veiklose: finansinėje ir draudimo, transporto ir saugojimo, administracinėje, apdirbamosios gamybos, sveikatos priežiūros, statybos. Kita vertus, I ketvirtį gyventojų užimtumas išliko mažesnis nei pandemijos pradžioje – sumažėjus nedarbui ir išaugus darbuotojų paklausai šis rodiklis nepagerėjo. Mažesni nedarbo lygį, tikėtina, lėmė mažesnė asmenų, ieškančių darbo, pasiūla. 2021 m. I ketvirtį, palyginti su ankstesniu ketvirčiu, darbingo amžiaus gyventojų ekonominiam aktyvumui sumažėjus 1,2 proc., bedarbių skaičius šalyje sumažėjo penktadaliu (iki 108,8 tūkst.).

Įvertinę darbo rinkos tendencijas ir prielaidas dėl populiacijos vakcinacijos numatome, kad 2021 m. padėtis darbo rinkoje ims gerėti: užimtų gyventojų skaičius po patirto pernai 1,5 proc. nuosmukio ims didėti – išaugs 0,4 proc., o nedarbo lygis, apskaičiuotas pagal gyventojų užimtumo tyrimo metodiką, sumažės nuo 8,5 proc. 2020 m. iki 7,6 proc. 2021 metais. 2022 m. gyventojų ekonominį aktyvumą ir užimtumo augimą turėtų paskatinti ekonominių veiklų atsigavimas ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimas. Numatoma, kad užimtų gyventojų skaičius 2022 m. padidės 1,2 proc., o nedarbo lygis sumažės iki 6,8 procento. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais vykstant visuomenės senėjimo proceso spartėjimui darbingo amžiaus gyventojų skaičius mažės, o tai neigiamai veiks darbuotojų pasiūlą ir užimtumą. Laikantis subalansuotos grynosios migracijos prielaidos vidutinio laikotarpio pabaigoje užimtų gyventojų skaičius turėtų mažėti. Dėl stiprios darbo jėgos paklausos, kurią skatins Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo

didinimo priemonės įgyvendinimas, vidutinio laikotarpio pabaigoje nedarbo lygis turėtų būti žemesnis nei prieš pandemijos pradžią ir neviršyti 6 procentų.

Darbo užmokesčio raida šalyje 2021 m. I ketvirtį išliko palanki, o gyventojų perkamoji galia toliau sparčiai augo. Palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus, atlyginimai šalyje išaugo 9,9 proc. (viešajame sektoriuje – 13,6 proc., privačiame sektoriuje – 8,1 proc.). Spartų darbo užmokesčio augimo tempą privačiame sektoriuje palaikė verslo gebėjimas per trumpą laiką pritaikyti veiklą prie pandemijos ir karantino sąlygų, stipriai išaugusi laisvų darbo vietų pasiūla ir sumažėjusi norinčiųjų dirbti pasiūla, Vyriausybės pagalbos priemonės, skatinusios vidaus paklausą, pandemijos poveikiui gana atspari išorės paklausa, 5,8 proc. padidėjusi minimali mėnesinė alga. Atlyginimų viešajame sektoriuje augimui įtakos turėjo padidintas valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų ir biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos bazinis dydis, didesnė minimali mėnesinė alga, 2020 m. rudenį padidintas darbo užmokestis švietimo darbuotojams, tęsiantis pandemijai ir karantinui toliau sparčiai augantis darbo užmokesčio fondas sveikatos priežiūros darbuotojams.

Įvertinę pasikeitusias prielaidas dėl darbo užmokesčio augimo viešajame sektoriuje ir palankias darbo užmokesčio raidos tendencijos privačiame sektoriuje numatome, kad 2021 m. vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalyje augs 7,9 procento. Atlyginimai gana sparčiai augs tiek privačiame, tiek viešajame sektoriuje. Darbo užmokesčio augimą šalies ūkyje skatins stipriai padidėjusi darbuotojų paklausa privačiame sektoriuje, atlyginimų augimas sveikatos priežiūros, švietimo, statutinių įstaigų darbuotojams, profesinės karo tarnybos kariams, padidintas valstybės tarnautojų ir biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos bazinis dydis. Numatome, kad 2022 m. darbo užmokesčio augimo tempas sulėtės iki 5,2 proc. daugiausia dėl numatomo lėtesnio atlyginimų augimo viešajame sektoriuje. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais mažėjant nedarbo lygiui darbo užmokesčio augimo tempas šalyje spartės bei bus veikiamas augančio darbo našumo privačiame sektoriuje bei stiprėjančio darbuotojų trūkumo ir laikotarpio pabaigoje priartės prie 5,5 procento. Numatome, kad vidutiniu laikotarpiu darbo užmokesčio augimo tempas viršys infliaciją, todėl darbuotojų perkamoji galia stiprės.

Infliacijos metinis tempas 2021 m. I ketvirtį išliko žemas, tačiau nuo kovo mėn. jį didina aukštesnės energijos prekių kainos. Kovo mėn. metinė infliacija pakilo iki 1,6 proc., balandį – iki 2,4 proc. bei priartėjo prie ikipandeminio lygio (2020 m. vasario mėn. ji sudarė 2,8 proc.). Pagrindinis metinės infliacijos paspartėjimo veiksnys buvo 8,2 proc. per metus pakilusios energijos prekių kainos. Sparčiau brango transporto priemonių degalai, šilumos energija. Aukštesnes energijos prekių kainas lėmė pakilusios pasaulinės energijos išteklių kainos. Eliminavus energijos prekes metinė infliacija balandžio mėn. sudarė 1,7 proc. ir išliko dvigubai mažesnė už ikipandeminį lygį (2020 m. vasario mėn. ji siekė 3,4 proc.). Taigi, iki balandžio mėnesio, eliminavus importuojamų energijos prekių poveikį, vartojimo prekių ir paslaugų kainų metinis augimas išliko prislopintas dėl stabilių maisto produktų kainų ir susilpnėjusio paslaugų kainų augimo. Gegužę metinė infliacija paspartėjo iki 3,5 proc. – kainų augimo tempą skatino aukštesnės energijos prekių, pramoninių ne energijos prekių, maisto produktų kainos. Gegužės mėn. kainų augimo duomenys įspėja, tikėtina, apie besikeičiančią kainų raidos tendenciją ir galimai spartesnę kainų augimą 2021 m. II pusmetį.

Įvertinę vartotojų kainų raidos tendencijas ir technines prielaidas dėl naftos kainų numatome, kad 2021 m. vidutinė metinė infliacija padidės iki 2,6 procento. Tikėtina, kad beveik visus metus metinės infliacijos tempą skatins aukštesnės energijos žaliavų kainos. Nors spaudimas maisto kainoms kol kas išliko prislopintas, antroje metų pusėje Lietuvą turėtų pasiekti jau kurį laiką kylančios pasaulinės maisto produktų, taip pat pramoninių prekių kainos. Nuo liepos mėn. infliaciją didins aukštesnės administruojamos elektros energijos ir dujų kainos. Antrąjį pusmetį tikėtinas spartesnis paslaugų kainų kilimas, kadangi vakcinavus didžiąją populiacijos dalį ir dar labiau sušvelninus ar panaikinus karantiną šalyje paslaugų paklausa turėtų išaugti. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais energijos žaliavų kainų kilimo nesitikime, todėl spaudimas infliacijai turėtų mažėti. Numatome, kad 2022 m. infliacijos tempas sulėtės iki 2,2 proc., o 2023–2024 m. – iki 2 procentų.

2021 m. I ketv. spartėjantis vakcinavimo procesas kėlė pozityvius lūkesčius visuomenėje, gyventojų finansinė padėtis gerėjo, o verslas buvo labiau prisitaikęs dirbti karantino sąlygomis. Visa tai lėmė, kad gyventojai prekėms ir paslaugoms išleido daugiau, nei 2020 m. I ketvirtį. Namų ūkių vartojimo išlaidų pokytis 2021 m. I ketv. siekė 0,6 procento. Šiuos rezultatus lėmė platesnės galimybės įsigyti norimas prekes, kai daugiau prekybininkų pertvarkė parduotuvių veiklą į prekių atsiėmimo punktus, o gyventojai ramiau reagavo į pandemijos keliamus iššūkius ir neapribojo prekių vartojimo. Mažmeninės prekybos apyvarta 2021 m. I ketv. augo 4,2 proc., tokius rezultatus lėmė itin geri kovo mėnesio rodikliai kai apyvarta per metus išaugo penktadaliu (21,6 proc.) ir didėjo beveik visose pagrindinėse prekių grupėse. Visgi, daugelio paslaugų sausį ir dalį vasario nebuvo galima teikti, o nuo vasario vidurio leidus teikti kai kurias paslaugas, veikla vis tiek išliko suvaržyta tam tikrų apribojimų.

Karantino sąlygoms švelnėjant, labiau atveriant veiklas asmenims, turintiems Galimybių pasą, vakcinavimo procesui įgavus pagreitį ir finansinei padėčiai toliau gerėjant namų ūkių vartojimo išlaidos per visus 2021 m. galėtų augti 4 procentais. Išlaidų vartojimo reikmėms augimą skatins didesnės pajamos – augantis darbo užmokestis, gyventojų pajamas taip pat palaikys Vyriausybės įgyvendinama socialinė politika (pensijų indeksavimas, vienišų asmenų išmoka, parama šeimoms, auginančioms vaikams), toliau tęsiama finansinė parama karantino sąlygų paveiktiems dirbantiesiems.

Karantino laikotarpiu esant apribotoms galimybėms vartoti, o pajamoms augant, gyventojai sukaupe papildomų lėšų – namų ūkių indėliai (likutis laikotarpio pabaigoje) nuo 2020 m. pavasario augo spartėjančiu tempu ir 2021 m. I ketv. pabaigoje siekė 18,6 mlrd. eurų, o augimo tempas viršijo 21 procentą. Šios lėšos bent tam tikra apimtimi galėtų būti panaudotos prekių ir paslaugų įsigijimui. Tačiau stebimas didelis būsto rinkos aktyvumas, todėl tikėtina, jog reikšminga sukauptų lėšų dalis galėtų būti panaudota ne vartojimo reikmėms, o būsto įsigijimui.

Vidutiniu laikotarpiu esminiu veiksniu, lemsiančiu namų ūkių vartojimo išlaidų raidą, bus pokyčiai disponuojamose pajamose, kurių didžiąją dalį sudaro samdomojo darbo pajamos ir socialinės išmokos. Vidutiniu laikotarpiu darbo užmokesčiui didėjant spartesniu tempu nei kainos, gyventojų perkamoji galia išliks stipri ir sudarys sąlygas namų ūkių vartojimo išlaidoms 2022–2024 m. augti vidutiniškai 3,8 proc. per metus.

Nors metų pradžioje besitęsiantis karantinas toliau kėlė iššūkius, tačiau atsigaunant užsienio paklausai, įsibėgėjant vakcinavimo procesui ir gerėjant lūkesčiams dėl ateities investicijos (bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas) šalyje 2021 m. I ketv. augo 6,3 procento. Bendrojo pagrindinio kapitalo augimą lėmė produktyviųjų investicijų raida. Auganti paklausa skatino didėjantį turimų gamybinių pajėgumų naudojimą, išliko poreikis investuoti į veiklos efektyvumą didinančias priemones. Investicijos į informacinių ir ryšių technologijų įrangą augo 33 proc., į kitas mašinas, įrenginius ir ginklų sistemas – 31,7 proc., intelektinės nuosavybės produktus – 13,6 procento. Palankesnė padėtis išorės aplinkoje ir poreikis atsinaujinti paskatino investicijų į transporto įrangą atsigavimą (2021 m. I ketv. augo 15,2 proc.).

2020 m. buvusi situacija, kai privatus sektorius buvo pristabdęs investicijas, pradėjo keistis. Materialinės privačiojo sektoriaus investicijos 2021 m. I ketv. augo dešimtadaliu (10,7 proc. to meto kainomis). Vertinant pagal ekonomines veiklas palyginamosiomis kainomis, sparčiausiai – beveik perpus – materialines investicijas didino transporto ir saugojimo veikla (45,5 proc.), kuri yra didžiausia investuotoja į transporto įrangą šalyje (transporto ir saugojimo veiklos dalis visose investicijose į transporto įrangą 2019 m. sudarė 43,3 proc.). Tikėtina, jog transporto sektoriaus investicijos išliks svarbiu investicijų augimo veiksniumi visais 2021 metais.

2021 m. investicijų raidą lems veiksniai, darę įtaką jau 2021 m. I ketv., tačiau II ketv. rezultatus taip pat veiks žema praėjusių metų palyginamoji bazė, o antroje 2021 m. pusėje turėtų prasidėti projektų įgyvendinimas pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, kuri didesne apimtimi pasijus 2022 m. ir reikšmingai prisidės prie investicijų raidos šalyje. Investicinį procesą skatins atsigavusios verslo investicijos ir ES fondų lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimas. Numatome, kad bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas 2021 m. galėtų augti 6,4 proc., o 2022–2024 m. paspartėti ir augti vidutiniškai po 8 proc. per metus.

2021 m. I ketvirtį buvo stebimas eksporto atsigavimas: prekių eksporto augimas paspartėjo nuo 1,7 proc. sausį iki 8,5 proc. kovą, o per visą I ketv. išaugo 5,2 procento. Dėl pandemijos išaugusi cheminių medžiagų bei medicininių reagentų paklausa 2021 m. I ketv. augino Lietuvos chemijos pramonės eksportą. Remiantis 2021 m. I ketv. duomenimis, 17,1 proc. viso Lietuvos eksporto sudarė chemijos pramonės produkcijos eksportas, kurio svarbiausia komponentė, sudaranti net 34,5 proc. viso chemijos pramonės eksporto – įvairūs chemijos produktai, iš kurių didžioji dalis medicininiai reagentai. Toks spartus chemijos pramonės eksporto augimas yra susijęs su medicininių reagentų eksportavimu į naujai atsivėrusias JAV rinkas (įvairių chemijos produktų eksportas į JAV išaugo 3,4 karto). Teigiamos įtakos Lietuvos eksporto augimui turi mineralinių produktų eksporto atsigavimas, kuris smukęs per visą pandemijos laikotarpį, kovo mėnesį tapo teigiamas ir augo 5,6 proc. Išaugusiam mineralinių produktų eksportui labiausiai įtakos turėjo atsigaunanti užsienio paklausa bei po ilgo laikotarpio kylančios naftos kainos. Pandemija ir įvesti ribojimai stipriau paveikė paslaugų nei prekių eksportą, o jo atsigavimas užtruks ilgiau. Per 2020 m. paslaugų eksportas smuko 9 proc., o šiam nuosmukiui didžiausios įtakos turėjo 68,9 proc. smukęs kelionių eksportas. Tačiau suintensyvėjęs ir sėkmingai vykstantis vakcinavimo procesas, mažėjantys ribojimai bei ES mastu antrą šių metų pusmetį numatomas suderintas asmenų judėjimo taisyklių taikymas, naudojant skaitmeninį COVID pažymėjimą, skirtą kelionėms tarp ES valstybių palengvinti, sudaro sąlygas laipsniškam paslaugų eksporto atsigavimui jau 2021 metais.

Sparčiau atsigaunanti užsienio paklausa ir Lietuvos eksportuotojų gebėjimas pasinaudoti pandemijos suteiktomis galimybėmis sudaro pagrindą tikėtis spartesnės, nei buvo numatyta pavasarį, Lietuvos prekių ir paslaugų eksporto plėtros. 2021 m. tikėtinas 8 proc. prekių ir paslaugų eksporto augimas. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais prekių ir paslaugų eksportas vidutiniškai galėtų augti apie 7 proc. per metus.

Vis dar išliekantis didelis neapibrėžtumas dėl naujų viruso atmainų, pandemijos suvaldymo globaliu mastu terminų, dėl susiformavusio pažangos atotrūkio kontroliuojant epidemiologinę situaciją išsivysčiusiose ir besivystančiose valstybėse, neužtikrintumas dėl globalios ekonomikos atsigavimo masto, geopolitinės įtampos bei galima įtampa finansų rinkose, neatsakingas pavargusios nuo ilgą laiką trunkančių ribojimų visuomenės elgesys išlieka esminiais neigiamos rizikos veiksniais, dėl kurių šiame scenarijuje numatytų pagrindinių rodiklių įverčiai gali keistis.

Vis aktualesniu tampa neapibrėžtumas dėl to, kokio masto ekonominės-socialinės pasekmės liks po kelerius metus trukusios pandemijos. Gyventojų pajamų pokyčių netolygumas, nevienoda atskirų ūkio sektorių atsigavimo sparta gali tapti ilgalaikiu reiškiniu ir stabdyti ekonomikos atsigavimą. Tad laipsniškas ekonomiką stabilizuojančios (darbo vietų išsaugojimo) politikos keitimas į ekonomikos transformacijos skatinimo politiką, kuriant sąlygas technologinei pažangai, aukštesnės pridėtinės vertės ir kokybiškų darbo vietų kūrimui, o gyventojams suteikiant galimybes persikvalifikuoti ir pereiti į pažangesnes, didesnes įsidarbinimo galimybes teikiančias sritis tampa vis aktualesnis. Poreikį didinti kvalifikuotų darbuotojų pasiūlą vidutiniu laikotarpiu stiprina rizika dėl struktūrinių darbo rinkos problemų, buvusių dar iki pandemijos, paaštrėjimo, sąlygoto nepalankios demografinės padėties šalyje ir darbo jėgos kompetencijų neatitikties darbo rinkos poreikiams.

Egzistuoja ir teigiama rizika, kad efektyvus masinio populiacijos vakcinavimo planų įgyvendinimas Lietuvoje ir kitose ES valstybėse sudarys pagrindą dar šiemet ekonomikai augti sparčiau, nei numatyta šiame scenarijuje. Spartesnis ES ir globalios ekonomikos atsigavimas, efektyvesnis ES struktūrinių fondų ir kitų lėšų panaudojimas vidutiniu laikotarpiu gali padidinti Lietuvos BVP daugiau, nei numatyta šiame scenarijuje. Didesnis, precedento neturintio ES ekonomikos gaivinimo priemonių taikymo kitose ES valstybėse – Lietuvos užsienio prekybos partnerėse, poveikis ir jo sukiamas efektas Lietuvos ekonomikai vidutiniu laikotarpiu taip pat gali paskatinti Lietuvos ūkio augimą daugiau, nei numatyta šiame scenarijuje.

Vidutiniu laikotarpiu darbuotojų pasiūlą bei užimtumą veiks visuomenės senėjimas, tarptautinės migracijos bei darbingo amžiaus gyventojų aktyvumo raida. Dėl prastesnės nei tikimasi migracijos raidos ir mažesnio darbingo amžiaus gyventojų aktyvumo neigiamas spartėjančio visuomenės senėjimo poveikis darbo rinkai gali būti didesnis. Tai sudarytų sąlygas darbuotojų pasiūlai mažėti, didintų spaudimą darbo užmokesčiui, galimai mažintų ekonomikos augimo potencialą. Jei gerėjanti ekonominė situacija šalyje ir augantis darbo užmokestis paskatins Lietuvos Respublikos piliečių emigrantų sugrįžimą ir užsieniečių atvykimą, tai turėtų teigiamą poveikį demografijos raidai, darbo rinkos būklei ir ekonomikos potencialui.

Scenarijaus rengimo metu nebuvo informacijos apie darbo užmokesčio viešajame sektoriuje didinimo planus tiek dėl bazinio dydžio pokyčių, tiek dėl atskirų sektorių darbo užmokesčio pokyčių pasibaigus kolektyvinių sutarčių galiojimui ir/arba darbo apmokėjimo modelių pasikeitimo 2022–2024 m., todėl rengiant darbo užmokesčio projekciją buvo remiamasi atsargiomis prielaidomis.

Taip pat darbo užmokesčio projekcija 2022–2024 m. laikotarpiu neapima minimalios mėnesinės algos didinimo, dėl kurio šio scenarijaus sudarymo metu nebuvo priimtas Vyriausybės sprendimas. Remiantis Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateikta informacija, MMA vidutiniu laikotarpiu galėtų augti vidutiniškai po 7,5 proc. kasmet.

Infliacijos projekcijos grindžiamos Europos Komisijos viešai paskelbtomis techninėmis prielaidomis dėl naftos kainų raidos. Infliacijos projekcijai poveikį taip pat turėtų sprendimai, susiję su pridėtinės vertės mokesčio ir akcizų tarifų pakeitimais, monetarinės ir fiskalinės politikos pokyčiai.

Pagrindiniai ekonominės raidos scenarijaus rodikliai

Rodiklio pavadinimas	2020	2021P	2022P	2023P	2024P
BVP (to meto kainomis), mln. eur	48930	52263	55749	58886	62201
BVP (palyginamosiomis kainomis) pokytis, proc.	-0,9	4,1	4,4	3,5	3,5
Suderinto vartotojų kainų indekso (vidutinio metinio) pokytis, proc.	1,1	2,6	2,2	2,0	2,0
Investicijų (palyginamosiomis kainomis) pokytis, proc.	-0,2	6,4	7,9	8,0	8,0
Prekių ir paslaugų eksporto (palyginamosiomis kainomis) pokytis, proc.	0,0	8,0	6,6	7,2	7,2
Nedarbo lygis (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), proc.	8,5	7,6	6,8	6,2	5,8
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis, proc.	10,2	7,9	5,2	5,3	5,5
Užimtųjų skaičiaus pokytis, proc.	-1,5	0,4	1,2	0,2	-0,3

Šaltiniai: Finansų ministerija, Statistikos departamentas